

En Temel İki Değer Yargımızı Gözden Geçirmeye Hazır Mıyız?

Cumhuriyetçiler -birinci ve ikinci-, demokratlar, laikler, laik olmayanlar, Kemalistler ve daha birçok ideoloji kesimi çeşitli yollarla mücadele ediyorlar. Belden aşağı vurulmadığı, yani demokrasi bizzat demokrasiyi ortadan kaldırmak için kullanılmadığı- sürece çoğulcu anlayış açısından bu sağlıklı bir durum sayılmalıdır.

Bu ideolojiler kuşkusuz birbirlerinden farklıdırlar, ama acaba bütün değer yargıları açısından mı yoksa az sayıda temel değer bakımından mı farklıdırlar ve eğer öyleyse onlar nelerdir?

Vatandaş-devlet, hatta devlet-devlet ilişkileri açısından bu ideolojiler arasındaki başlıca fark nerededir?

En çok yakınılan kamusal alan, eğitim alanı açısından üzerinde konuşulabilecek alternatif eğitim yaklaşımları acaba hangi temel değer farklılıklarının türevidir?

Örneğin, tüm öğrencileri potansiyel hırsız olarak varsayıp sınavlarda kopyaya karşı onları denetim altında tutan yaklaşım ile, bunu öğrencilerin öz-denetimine bırakan “onur sistemi” sınav yaklaşımı arasındaki temel fark nedir?

Öğrencilerin -ve de hiç kimsenin- kendi başına bir şey öğrenemeyeceğini, dolayısıyla bunun ancak “öğretme” yoluyla yapılabileceğini kabul eden anlayış ile, insanların yalnız ve ancak kendilerinin bir şey öğrenebileceğini, kendi dışlarından öğretmenin mümkün olmadığını kabul eden yaklaşımın temel farkı nerededir?

Bir resmi evraka adını soyadı yazan kişiye inanmayıp, bunu muhtar denilen ikinci bir kişiden doğrulatmasını isteyen anlayışla, kişinin beyanına güvenen anlayış arasındaki farkın esası nereden geliyor?

Bu değişik uçlardaki anlayışlar arasındaki farklar, iki temel değer yargısı açısından. Çeşitli yaşam kesitlerimize halen şu iki temel değer yargısı egemendir:

Tek doğruluk: Kendi farklı “doğrular”ına sahip olsalar da, “tek doğruluk” konusunda mutabık durumdaki toplum kesimleri, “göreceli doğrular” a dayalı alternatif bir değer yargısını reddetmektedir.

İnsan doğasına güvensizlik: İnsanın doğuştan *doğru-iyi-güzel*’e eğilimli bir varlık olduğunu kabul etmeyip, kendi *doğru - iyi - güzelleri*’ nin benimsetilmesini doğal ve insani bir haslet sayan çok yaygın anlayış.

“Akıl var mantık var, benim ve benim gibi düşünenlerin dediklerinden farklısı yobazlık ya da Allahsızlıktır” diyenler, eğitim sisteminin içeriğinin buyurgan ve tek doğru yapılarından yakınmaya hakları var mıdır?

Ya da **“insanlar nelere ihtiyaçları olduğunu bilemezler; bir küçük çocuk ne öğrenmesi gerektiğini nasıl bilebilir”** yargısına sahip bir kişi, öğrenme odaklı eğitime nasıl evet diyebilir?

Haydi gelin, Őu iki deęer yargısını benimsedięimizi dűŐünelim ve Tűrkiye'mizin hangi prangalardan kurtulup ilerlemeye baŐlayacaęını dűŐünelim:

- Doęruların göreceli oluŐu
- Ortak yaşam alanlarındaki doğruların ise tarafların uzlaŐısıyla belirleneceği,

İnsan doğasına güven; insanın doęuŐtan, doğruya iyiye ve güzele yönelimli olduğunun kabulű ile, ona ayrıca kendi doğru iyi ve güzellerimizi benimsetmenin gerekli ve de doğru olmadığı.

Mevcut anlayıŐlara sahip kiŐilerin bu alternatif anlayıŐları gerçekçi ve de kabul edilemez bulacakları neredeyse kesindir. Ama ne yazık ki tarih süreci bu gibi katı ve kendi doęrularından ayrılmak istemeyenleri öęűte öęűte iŐlemektedir.

M.Tınaz Titiz